

רשומות

הצעות חוק

22 ביולי 1974

1133

ג' באב תשל"ד

מס' .

248 .

250 .

חוק הירושה (תיקון מס' 3), תשל"ד—1974 .

חוק העזרה המשפטית למדינות זרות (תיקון מס' 2), תשל"ד—1974 .

חוק הירושה (תיקון מס' 3), תשל"ד-1974

1. בסעיף 11 (א) לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן - החוק העיקרי), במקום פסקאות (4) ו-(5) יבוא:

"(4) באין יורשים כאמור - הכל."

הוספת סעיף 85א

2. אחרי סעיף 85 לחוק העיקרי יבוא:

85א. כספי העזבון שאינם דרושים לצרכי הגהלתו השוטפים, חייב מנהל העזבון להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות דרכים להשקעת כספי עזבון, שיהיו הובה על מנהל עזבון."

תיקון סעיף 115

3. בסעיף 115 לחוק העיקרי -

(1) סעיף קטן (ג) יסומן (ד) ולפניו יבוא:

"(ג) הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו גם על דירה ששכר המוריש לתקופה העולה על עשרים וחמש שנים וגר בה ערב מותו והשכירות לא נתבטלה כמותו; והוא, על אף האמור לענין זה בהוראת השכירות:

(2) בסעיף קטן (ד), אחרי "דירה ששכר המוריש" יבוא "לתקופה קצרה יותר."

דברי הסבר

סעיף 115 לחוק הירושה קובע:

סעיף 3

"115. (א) דירה שהמוריש היה ערב מותו בעלה וגר בה, רשאים בן-זוגו, ילדיו והוריו שהיו גרים בה אותה שעה עם המוריש, להוסיף ולגור בה כשוכרי הירושה שבחלקם נפלה הדירה; דמי השכירות, תקופתה והנאיה ייקבעו בהסכם בין הנשואים בדירה לבין אותם הירושים, ובאין הסכם ביניהם - על ידי בית המשפט."

(ב) בית המשפט רשאי לקבוע, לפי בקשת הירושים האמורים:

(1) שיוסיפו לגור בדירה רק אלה שאין להם דירה אחרת למגורים;

(2) שהנשואים בדירה יוסיפו לגור רק בחלק מן הדירה, ובלבד שחלק זה יכלול את המטבח וחדרי-השירות, אם ישנם.

(ג) דירה שהמוריש שכר וגר בה ערב מותו, זכות השכירות בה על פי חוזה שאינה מתבטלת במות המוריש ואינה זכות לפי חוקי הנגת הדייר, תימסר לבן-זוגו, לילדיו ולהוריו שהיו גרים באותה דירה עם המוריש ערב מותו."

החוק המקורי הבחין אפוא בין דירה שהמוריש היה בעלה (סעיפים קטנים (א) ו-(ב)), לבין דירה שהחזיק בה כשוכר (סעיף קטן (ג)), ובנוגע לדירה שכורה לא

לפי פסקה (4) הקיימת, כאשר המוריש מש- איר בן זוג אך אינו משאיר לא צאצאים או הורים ואף לא אחים, אחיות או הורי הורים, גוטלים אחיינים, דודים ובני דודים ששית מן העזבון ובן הזוג מקבל רק חמש ששיות. הוראה זו, המחייבת את בן הזוג להתחלק עם בני משפחה רחוקים כל כך, אינה מוצדקת ואינה תואמת את תפיסת המשפחה דהיום. היא גם גורמת קשיים מעשיים בשעת חלוקת העזבון, באשר בני דוד של המוריש לעתים אינם ידועים כלל או שמקום הימצאם אינו ידוע. לכן מוצע לבטל את זכות הירושה על פי דין של הקרובים האמורים כשהמוריש משאיר בן זוג.

2 סעיף הוראה דומה כלולה בחוק הכשרות המש- פטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 (סעיף 50), בנוגע לכספים של חסוי הנמצאים בידי אפוטרור- פוס, וזו לשונה:

"כספי החסוי, במידה שאינם דרושים לצרכיו השוט- פים, חייב האפוטרופוס להחזיקם או להשקיעם כד- רוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות באחד הד- רים כים שקבע לכך שר המשפטים בתקנות או דרך שהורה בית המשפט."

התברר שהוראה מקבילה דרושה גם לגבי כספים של עזבון הנמצאים בידי מנהל עזבון.

1 ס"ח תשכ"ה, עמ' 63; תשכ"ט, עמ' 249; תשל"ג, עמ' 269.

4. בסעיף 122 לחוק העיקרי, בסוף סעיף קטן (ב) יבוא "בתובענה של אחד היורשים או נגד אחד היורשים יכול שהאישור יינתן על ידי בית המשפט הדין בתובענה".

5. במקום סעיף 140 לחוק העיקרי יבוא:

140. (א) צוואה כשרה מבחינת צורתה אם היא כשרה לפי הדין הישראלי, לפי דין מקום עשייתה, לפי דין מקום מושבו או מקום מגוריו הרגיל או לפי דין אזרחותו של המצווה בשעת עשייתה או בשעת מותו, ובמידה שהצוואה נוגעת למקרקעין – גם לפי דין מקום הימצאם.
(ב) לענין סעיף זה, יראו כשרות הדרושה לעדי הצוואה כענין שבצורה."

דברי הסבר

פטים של יורשים או נגדם עשויים גם לבוא לפני בית משפט אחר, וכשמשפטים כאלה מוגשים מטעם אחד היורשים, או נגדם, מכביד הצורך לפנות לבית משפט אחר לשם קבלת אישור לפי סעיף 122. מכאן התיקון המוצע.

סעיף 5 סעיף 140 לחוק הירושה, שהוא אחת ההוראות שבפרק על משפט בין-לאומי פרטי, קובע:

"140. צוואה כשרה, מבחינת צורתה, אם נעשתה לפי הדין הישראלי או לפי דין מקום עשייתה או לפי דין מושבו של המצווה בשעת עשייתה או בשעת מותו, ואם המצווה לא היה תושב ישראל – גם לפי דין ארץ אזרחותו."

מתברר ששורת האפשרויות לפי סעיף זה עדיין קצרה מדי, בייחוד לאור אמנה בין-לאומית בנושא זה שממשלת ישראל מעוניינת להצטרף אליה. לכן מוצע לראות ככשרה, מבחינת צורתה, גם צוואה שצורתה תואמת את דין מקום מגוריו של המצווה, את דין אזרחותו, ובמידה שמדובר במקרקעין – את דין מקום הימצאם.

סעיף קטן (ב) של הנוסח המוצע בא גם הוא בעקבות מה שנתקבל באמנה האמורה.

הבדיל החוק בין שכירות לתקופה קצרה יחסית לבין שכירות לתקופה ארוכה (הכירה לדורות) בלשון חוק המקרקעין) אשר במציאות הישראלית דומה יותר לבעלות. לכן מוצעת עכשיו תוספת לסעיף, המשווה, בשני גוונים המחוייבים, את דין הדירה השכורה ליותר מ-25 שנים לדין הדירה שבבעלות המוריש, ומצייאה דירה כזאת מדין הדירה השכורה לתקופה קצרה יותר.

סעיף 4 אם לא נתמנה מנהל עזבון, ינהל ויחולק העזבון על ידי היורשים (סעיף 121 (ב) לחוק הירושה). לענין זה נאמר בסעיף 122:

"122. (א) כניהול העזבון חייבים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות יפעלו כפי שיהליט בית המשפט.
(ב) פעולה של אחד או אחדים מן היורשים טעונה הסכמת האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע.

(ג) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מן היורשים לפעול על דעת עצמו."

בית המשפט הנזכר בסעיף קטן (ב) הוא בית המשפט המחוזי המוסמך בענין הירושה לפי סעיף 151. אך מש-

חוק העזרה המשפטית למדינות זרות (תיקון מס' 2), תשל"ד-1974

תיקון סעיף 9
1. בסעיף 9 לחוק העזרה המשפטית למדינות זרות, תשט"ז-1956, בסוף פסקה (1) יבוא "הוכחתם, אימותם ואישורם".

דברי הסבר

אמנת האג משנת 1961 לענין ביטול הצורך באימות תעודות חוץ ציבוריות באה לפטור מאימות דיפלומטי או קונסולרי מסמכים ציבוריים של המדינות בעלות האמנה. המסמכים שהאמנה מתייחסת אליהם הם בעיקר קרם מסמכים המוצאים מטעם רשויות המדינה, לרבות התביעה הכללית, מוכרי בתי המשפט ופקידי המצאת כתבי בידוק, וכן תעודות מינהליות, מסמכים נוטריוניים ואישורים רשמיים.

מטרתו של החוק המוצע לאפשר הצטרפות ישראל לאמנה האמורה, שכן יפטור הדבר את תושבי המדינה מהצורך להצטייד באימות קונסולרי או דיפלומטי של תעודות ציבוריות ישראליות שיש להמציאן במדינות שהן צד לאמנה.

החוק המוצע יאפשר גם את הצטרפותה של ישראל לאמנות העתידות לבוא בנושא החשוב של הוכחת מסמכים, אימותם ואישורם.

סעיף 9 לחוק העזרה המשפטית למדינות זרות, תשט"ז-1956, אומר:

"9. הוראות בענינים המפורטים להלן, שנקבעו בהסכם בין ישראל לבין מדינה זרה ושהותקנו תקנות לביצוען, בין לפני תחילתו של חוק זה ובין לאחר מכן, יהיה לתן תוקף של דין, על אף האמור בחוק זה או בכל חוק אחר:

- (1) המצאת מסמכים;
- (2) גביית עדות, הצגת מסמכים או ביצוע כל פעולה משפטית אחרת;
- (3) מתן סעד משפטי ללא תשלום לאורחי מדינות זרות או לתושביהן;
- (4) פטור פעולות המבוצעות מכוח חוק זה או הכ"רוכות בעשיית פסקי דין זרים לבני-ביצוע, מאגרות בית משפט, ממש בולים ומתשלומים אחרים;
- (5) פטור אורחי מדינות זרות או תושביהן מערבון לכושר פרעון כתובעות, בערעורים ובבקשות לעשיית פסקי דין לבני ביצוע."

1 ס"ח תשט"ז, עמ' 91; תשל"ב, עמ' 146.